

Paweł Sobczyk

Sprawozdanie z konferencji naukowej dotyczącej ochrony danych osobowych

Prawo Kanoniczne : kwartalnik prawnohistoryczny 50/3-4, 357-362

2007

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

tylko wyrazić nadzieję, iż w przyszłości do grona prelegentów dołączą pracownicy naukowo-dydaktyczni, doktoranci oraz studenci placówek naukowych z całej Polski oraz że więcej referatów stać będzie na wysokim poziomie.

Jakub Bąk, Paweł Sobczyk

SPRAWOZDANIE Z KONFERENCJI NAUKOWEJ DOTYCZĄCEJ OCHRONY DANYCH OSOBOWYCH

Biuro Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych oraz Koło Naukowe *Utriusque iuris* Wydziału Prawa Kanonicznego zorganizowały w Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie dnia 25 kwietnia 2007 roku konferencję naukową zatytułowaną *ABC ochrony danych osobowych*. Konferencja adresowana była przede wszystkim do studentów Wydziału Prawa Kanonicznego oraz Wydziału Prawa i Administracji UKSW.

Prelegentów, organizatorów oraz uczestników konferencji przywitał Dziekan Wydziału Prawa Kanonicznego ks. prof. UKSW dr hab. Józef Wroceński, który wyraził uznanie i wdzięczność członkom Koła *Utriusque iuris* za podjęcie inicjatywy, zaproszenie do współpracy Biura Generalnego Inspektora Danych Osobowych oraz zorganizowanie konferencji. Otwierając konferencję Dziekan wskazał na aktualność i złożoność problematyki ochrony danych osobowych w wielu aspektach życia politycznego, społecznego oraz akademickiego. Przykładem trudności interpretacyjnych w stosowaniu Ustawy o ochronie danych osobowych w środowisku akademickim, zdaniem Mówcy, są wątpliwości dotyczące wywieszania ogłoszeń i list studentów w gablotach informacyjnych. Kończąc swoje powitanie ks. prof. J. Wroceński przypomniał, iż Generalnym Inspektorem Danych Osobowych jest absolwent Wydziału Prawa Kanonicznego UKSW oraz wyraził nadzieję na dalszą współpracę Wydziału z Biurem GIODO, polegającą m.in. na organizowaniu praktyk dla studentów Wydziału w Biurze oraz organizowaniu konferencji i sympozjów naukowych.

Wykład wprowadzający zatytułowany *Ochrona danych osobowych jako element prawa do prywatności* wygłosił pan dr Paweł Sobczyk opiekun naukowy Koła *Utriusque iuris*. Prelegent wskazał, iż prawo do ochrony danych osobowych jest konsekwencją i rozwinięciem prawa do prywatności zagwarantowanego w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 roku. Z art. 47 Konstytucji wynika prawna ochrona życia prywatnego, rodzinnego i osobistego, z art. 51 natomiast możliwość uchylenia się od odkrywania tych sfer ludzkiego życia poprzez ujawnienie in-

formacji dotyczących osoby. Prawo do prywatności to zatem prawo do pozostawienia jednostki w spokoju – podkreślił Prelegent. Ze sformułowań art. 51 (określenie podmiotu prawa wyrazem „każdy”) wynika, iż prawo do prywatności jest prawem człowieka, którego przedmiotem jest ochrona życia prywatnego, rodzinnego i osobistego. Życie prywatne, które obejmuje relacje z rodziną, przyjaciółmi i znajomymi, należy rozumieć jako przeciwieństwo życia publicznego. Życie rodzinne to relacje do współmałżonka oraz osób pozostających w stosunku pokrewieństwa i powinowactwa. Gwarancje dotyczące poszanowania prywatności w życiu rodzinnym należy interpretować w kontekście art. 18 Konstytucji, w którym ustrojodawca zapewnia, iż „małżeństwo jako związek kobiety i mężczyzny, rodzina, macierzyństwo i rodzicielstwo znajdują się pod ochroną i opieką Rzeczypospolitej Polskiej”. Pod pojęciem życia osobistego należy natomiast rozumieć wymiary życia prywatnego, które znajdują się poza sferą życia rodzinnego. Do tej kategorii można zaliczyć np. sposób spędzania wolnego czasu i rodzaje rozwijanych zainteresowań. W dalszej części swojego przedłożenia dr Sobczyk wskazał na granice prawa do prywatności, określone w sposób generalny przez polskiego ustrojodawcę w art. 31 ust. 3 Konstytucji. Zgodnie z przepisem konstytucyjnym prawo do prywatności może podlegać ograniczeniom określonym w ustawie (przesłanka formalna) i tylko wtedy, gdy są konieczne w demokratycznym państwie prawa dla ochrony jednej z wartości (przesłanka materialna): bezpieczeństwo państwa, porządek publiczny, ochrona środowiska, zdrowia, moralności lub wolności i praw innych. Konstytucyjna zasada wolności znajduje potwierdzenie w innych przepisach konstytucyjnych, dotyczących np. godności i równości oraz w ustawodawstwie zwykłym i doktrynie, która wskazuje m.in. na zasady proporcjonalności oraz istoty wolności i praw, które należy uwzględniać przy ograniczaniu wolności i praw w tym prawa do prywatności. Prelegent wskazał na orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego K 24/98, w którym Trybunał uznał, za dopuszczalne ograniczenie prawa do prywatności, a zatem także zasady równości, w odniesieniu do osób ubiegających się o wykonywanie funkcji publicznych. Prawo do prywatności podlega ochronie prawnej. Konstytucyjnymi środkami jego ochrony są: prawo do sądu, instancyjność postępowania sądowego, prawo składania petycji, skarg i wniosków, indywidualna skarga konstytucyjna, wnioski do Rzecznika Praw Obywatelskich oraz wnioski do Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu.

Na zakończenie swojego wystąpienia dr Paweł Sobczyk przypomniał, iż tak rozumiane prawo do prywatności zostało rozwinięte przez ustrojodawcę w art. 51 Konstytucji, w którym po raz pierwszy w polskim konstytucjonalizmie zagwarantowano prawo do ochrony danych osobowych, na które składa się: wolność jednostki od ujawnienia informacji dotyczących jej osoby, kompetencja władz publicznych do pozyskiwania, gromadzenia i udostępniania informacji o obywatelach, prawo dostępu każdego mieszkańca Polski do dotyczących go dokumentów urzędowych

i zbiorów danych, prawo żądania sprostowania informacji zawartych w zbiorach urzędowych dokumentów i zbiorach danych oraz prawo żądania usunięcia informacji zawartych w zbiorach urzędowych dokumentów i zbiorach danych.

Drugi referat zatytułowany *Ochrona danych osobowych w Polsce – podstawowe rozwiązania prawne i działalność GIODO* wygłosił pan mgr Piotr Drobek p. o. Zastępcy Dyrektora Departamentu Edukacji Społecznej i Współpracy Międzynarodowej GIODO. Prelegent wskazał na podstawowe źródła prawa dotyczące danych osobowych w Polsce, tzn. na Konstytucję Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 roku, a zwłaszcza jej art. 51, Ustawę o ochronie danych osobowych z dnia 29 sierpnia 1997 roku oraz rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji.

Przyjmując za schemat swojego wystąpienia systematykę Ustawy o ochronie danych osobowych Prelegent przedstawił kolejno podstawowe pojęcia, którymi ustawodawca posługuje się w odniesieniu do ochrony danych osobowych, takie jak: dane osobowe, administrator danych, zbiór danych, przetwarzanie danych i usuwanie danych osobowych. Następnie mgr Piotr Drobek wskazał na podstawowe obowiązki administratora danych osobowych, które wiążą się ze spełnieniem przesłanek uprawniających administratora do przetwarzania danych osobowych w odniesieniu do tzw. danych zwykłych i tzw. danych szczególnie chronionych. Na administratorze danych osobowych ciąży obowiązek informacyjny, który należy spełnić w momencie gromadzenia danych osobowych (art. 24 i 25 Ustawy) oraz w każdym dalszym etapie ich przetwarzania. Ponadto administrator jest zobowiązany do dołożenia szczególnej staranności w celu ochrony interesów osób, których dane dotyczą (art. 26 Ustawy). Wyraża się to m.in. w zapewnieniu, aby dane były zbierane i wykorzystywane dla jasno określonych celów zgodnych z prawem, aby były aktualne i adekwatne do celu ich wykorzystania oraz aby nie były wykorzystywane dłużej niż jest to niezbędne. Z przepisów obowiązujących w Polsce wynika także obowiązek zastosowania przez administratora środków technicznych i organizacyjnych zapewniających ochronę danych osobowych, co wyraża się m.in. w zabezpieczeniu danych przed ich udostępnianiem osobom nieupoważnionym, prowadzeniu dokumentacji opisującej sposób przetwarzania danych oraz w zapewnieniu kontroli nad tym, jakie dane, przez kogo i kiedy zostały do zbioru wprowadzone oraz komu są przekazywane. Na podstawie art. 40 Ustawy administrator danych osobowych jest zobowiązany do zgłoszenia zbioru danych osobowych do rejestracji, wyjątki od tej zasady zostały wyliczone w art. 43 ust. 1 dotyczą one m.in. rejestracji danych pracowników i kandydatów do pracy oraz zbiorów wykorzystywanych do celów utrzymania bieżących kontaktów.

W dalszej części swojego wystąpienia Prelegent wskazał na cztery podstawowe prawa osób, których dane dotyczą. Są to: wynikające z art. 32 Ustawy prawo do in-

formacji i kontroli przetwarzanych danych przysługujące osobie, której dane dotyczą powiązane z obowiązkiem udzielania informacji spoczywającym na administratorze (art. 33), zagwarantowane w art. 35 prawo do poprawiania danych, żądania wstrzymania ich przetwarzania lub ich usunięcia, prawo do wniesienia sprzeciwu przez osobę, której dane są przetwarzane (art. 23 ust. 1 pkt 4 i 5) oraz prawo żądania zaprzestania przetwarzania danych, ze względu na szczególną sytuację osoby wynikające z art. 32 ust. 1 pkt 7 Ustawy.

W ostatniej części swojego wystąpienia Prelegent przypomniał, iż nad przestrzeganiem prawa do ochrony danych osobowych czuwa niezależny organ, jakim jest Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych. Zadania i obowiązki GIODO, który nie jest organem konstytucyjnym, zostały określone w Ustawie o ochronie danych osobowych, przede wszystkim w art. 22. Wynika z tego przepisu m. in., iż GIODO kontroluje, czy dane wykorzystywane są zgodnie z przepisami o ochronie danych osobowych, rozpatruje skargi i wydaje decyzje w sprawach dotyczących ochrony danych osobowych oraz prowadzi ogólnokrajowy jawny rejestr zbiorów danych osobowych, z którym można zapoznać się w Biurze GIODO, korzystając z systemu e-giodo. Postępowanie w sprawach, które są uregulowane w Ustawie, zgodnie z jej postanowieniami, toczy się według przepisów Kodeksu postępowania administracyjnego.

Na zakończenie Pan Dyrektor wskazał na najczęściej pojawiające się problemy i wątpliwości związane z działalnością GIODO w Polsce. Wskazując, iż problematyka danych osobowych jest wielowątkowa, zachęcił do zadawania pytań, które przybliżą uczestnikom Konferencji interesujące zagadnienia.

Zapowiedzi przedmażeńskie a prawo o ochronie danych osobowych to tytuł trzeciego referatu wygłoszonego przez ks. prof. UKSW dr hab. Zbigniewa Janczewskiego. Prelegent postawił przed sobą zadanie odpowiedzi na dwa podstawowe pytania: czy podawanie do publicznej wiadomości w zapowiedziach przedmażeńskich danych o nupturientach nie jest ujawnieniem ich życia prywatnego i intymności oraz czy dokonywanie zapowiedzi nie łamie państwowych przepisów Ustawy o ochronie danych osobowych?

W pierwszej części swojego wystąpienia ks. prof. Zbigniew Janczewski ukazał obowiązek głoszenia zapowiedzi w ujęciu historycznym. Przybliżył w ten sposób uczestnikom konferencji wywodzącą się z pierwszych wieków chrześcijaństwa instytucję zapowiedzi, które oznaczają publiczne obwieszczenie o zamiarze zawarcia przez nupturientów sakramentalnego związku małżeńskiego. Szczególny akcent Prelegent położył na przepisy Kodeksu prawa kanonicznego z 1917 roku.

W dalszej części referatu Prelegent ukazał aktualnie obowiązujące przepisy prawa kanonicznego i państwowego dotyczące zapowiedzi przedmażeńskich. Z Kodeksu prawa kanonicznego z 1983 roku wynika zobowiązanie konkretnego

duszpasterza do upewnienia się czy nic nie stoi na przeszkodzie do ważnego i godziwego zawarcia małżeństwa. Dotyczy to przede wszystkim przeszkód małżeńskich, o których istnieniu wierni są zobowiązani poinformować proboszcza lub ordynariusza miejsca. Jednym z elementów takiego kanonicznego dochodzenia są właśnie zapowiedzi. Autor wspomniał o Instrukcji Konferencji Episkopatu Polski o przygotowaniu do zawarcia małżeństwa w Kościele Katolickim z 13 grudnia 1989 roku. Wynika z niej, iż każde zamierzone małżeństwo trzeba podać do publicznej wiadomości. Informację na temat zamiaru zawarcia małżeństwa podaje się do wiadomości na piśmie przez umieszczenie informacji w gablocie ogłoszeń parafialnych przez okres ośmiu dni lub przez dwukrotne głoszenie ustne podczas licznie uczęszczanych nabożeństw parafialnych w niedzielę lub święta obowiązujące. Warto odnotować, iż treścią zapowiedzi jest podanie do publicznej wiadomości imion i nazwisk, stanu cywilnego, przynależności parafialnej oraz ewentualnie adresów zamieszkania nupturientów.

Tak rozumiany obowiązek głoszenia zapowiedzi przedmałżeńskich wynikający z kanonicznego prawa powszechnego i partykularnego może prowadzić do kolizji porządku prawnego kościelnego i państwowego. Polska Konstytucja z 2 kwietnia 1997 roku oraz Ustawa o ochronie danych osobowych z 29 sierpnia 1997 roku zasadniczo takiego ujawniania informacji zabraniają. Rozwiązaniem „konfliktu” są w pierwszej kolejności przepisy Konkordatu między Stolicą Apostolską a Rzeczpospolitą Polską podpisanego 28 lipca 1993 roku, z których wynika, iż Polska gwarantuje Kościołowi swobodne i publiczne pełnienie swojej misji, łącznie z prawem wykonywania jurysdykcji oraz zarządzaniem i administrowaniem swoimi sprawami, na podstawie prawa kanonicznego. We wspomnianej Ustawie natomiast, ustawodawca w art. 27, ust. 2 pkt 4 dopuścił przetwarzanie danych osobowych, nawet bez zgody osoby, której dane dotyczą, jeżeli jest to niezbędne do wykonywania statutowych zadań kościołów i innych związków wyznaniowych, stowarzyszeń, fundacji lub innych niezarobkowych organizacji czy instytucji, albo osób utrzymujących z nimi stałe kontakty w związku z ich działalnością. Ponadto z Ustawy wynika, iż kościoły i inne związki wyznaniowe nie muszą uzyskiwać zgody na zbieranie danych swoich członków oraz są zwolnione z obowiązku rejestracji zbioru danych u Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych. Ks. prof. Janczewski przywołał opinie byłego Generalnego Inspektora prof. Ewy Kuleszy z której wynika, iż przystąpienie do kościoła lub innego związku wyznaniowego oznacza zgodę na przyjęcie wewnętrznych regulacji, określających zasady działania i statusu jego członków.

Na zakończenie swojego wystąpienia Prelegent stwierdził, iż omawiane zagadnienie ujawnia oryginalną różną optykę prawa do prywatności w Kościele Katolickim i w porządku państwowym oraz wskazuje na ograniczanie wolności i praw jed-

nostki w kontekście dobra jakim jest małżeństwo. Jednocześnie ks. prof. Zbigniew Janczewski podniósł kwestię nie podawania do publicznej wiadomości adresów nupturientów, ze względu na atak komercjalizacji i reklam, które mogłyby utrudnić życie przyszłym małżonkom.

Po przedłożeniu ks. prof. UKSW dr hab. Zbigniewa Janczewskiego pytania prelegentom zadawali uczestnicy Konferencji, których najbardziej interesowała problematyka dotycząca ochrony danych osobowych osób pełniących funkcje publiczne oraz aktualne problemy w działalności Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych. Wśród pytań pojawiły się także kwestie związane z relacjami państwo – kościół, a zwłaszcza kwestia kartotek parafialnych. Studenci pytali także o ochronę danych osobowych w Internecie oraz przy wypełnianiu różnego rodzaju formularzy, druków i ankiet. Nie zabrakło także pytań o ochronę danych osobowych w Uniwersytecie.

Na zakończenie Konferencji naukowej wystąpił pan Rafał Garus student Wydziału Prawa Kanonicznego UKSW wiceprezes Koła Naukowego *Utriusque iuris*, który podziękował organizatorom konferencji oraz prelegentom za ich referaty oraz za odpowiedzi na pytania.

Paweł Sobczyk

OGÓLNOPOLSKA KONFERENCJA NAUKOWA POŚWIĘCONA PROBLE- MOM SZKOLNICTWA WYZNANIOWEGO W POLSCE

W dniu 9 maja 2007 roku odbyła się w Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie – ogólnopolska konferencja naukowa nt. *Problemy szkolnictwa wyznaniowego w Polsce*. Głównym organizatorem był Wydział Prawa Kanonicznego UKSW, przy współpracy Ministerstwa Edukacji Narodowej.

Konferencję poprzedziła uroczysta Msza święta, z udziałem zaproszonych gości, której przewodniczył J. E. Ksiądz Biskup Dr Tadeusz Bronakowski. W wygłoszonej homilii Ksiądz Biskup odniósł się do przyjaźni, relacji Ludu Bożego z Chrystusem, które to wymagają podejmowania trudu. Podstawą tych relacji jest nieskończona miłość Boga, która ożywia i uświęca wszystko. W efekcie przynosi także obfity plon, w postaci naszego życia, czy też działalności edukacyjnej – będącej przedmiotem konferencji.

Dzisiejszy świat, zdaniem Księdza Biskupa, jest w biegu. Podkreślił też, że jesteśmy naocznymi świadkami, jak obok nas powstaje świat wirtualny, z nowymi rolami, w którym człowiek coraz głośniejszym głosem mówi o swoim panowaniu. Świat, w którym